

«Էդիթ Որինտ» հրատարակչություն

Ավարտական հետազոտական աշխատանք

*Թեմա՝ Մաների հայրենաճանաչության ձևավորման
կարևորությունը*

Հաստատություն՝ Երևանի թիվ 100 մանկապարտեզ

Դաստիարակ՝ Համբարձումյան Օֆելյա

Ղեկավար՝ Ավետիսյան Ժաննա

Բովանդակություն

Ներածություն.....	3
1. Սաների հայրենաճանաչության ձևավորման կարևորությունը.....	5
2. Հայրենաճանաչության դաստիարակման մեթոդական նյութերը.....	9
3. Եզրակացություններ և առաջարկություններ.....	13
4. Օգտագործված գրականության ցանկ.....	15

Ներածություն

Թեմայի արդիականությունը. Մեր երկիրը փոքրիկ դրախտավայր է այս հսկա մոլորակում: Այն տաբերվում է աշխարհի մյուս բոլոր կետերից իր զարմանահրաշ բնությամբ, էներգետիկ տեղանքով: Այս ամենի շնորհիվ Հայկական լեռնաշխարհը կարող է դառնալ անվերջ բացահայտումների կիզակետ նախադպրոցական տարիքի երեխաների համար: Նրանք արժանի են դեռ փոքրուց ճանաչել ու անսահման սիրել իրենց հինավուրց բնօրրանը:

Ազգի նկարագիրը պահելու և հայրենիքին տեր կանգնելու հիմքում ընկած է հայրենաճանաչությունը: Անհատն այնքանով է տեր իր երկրին, որքանով ճանաչում և սիրում է այն: Եթե հայը չի կարող լինել հայերնասեր: Այս հարցում կարևոր են նաև մարդկային բարձր որակները, Ա. Ղուկասյանն ասել է << Դաստիարակել մարդկային բարոյական այնպիսի որակներ ու արժանիքներ, ինչպիսիք են բարությունը, անկեղծությունը, համբերատարությունը, հանդուրժողականությունը և համագործակցությունը>> [2., էջ7]: Ազգը ձևավորվում է իր ժողովրդով, ազգային արժեքներով, ուստի պետք է հենց վաղ մանկության տարիքից՝ սկսած ընտանիքից, այնուհետև մանկապարտեզից, լուրջ քայլեր ձեռնարկել այդ հարցում: Նախնիների ժառանգած ազգային արժեքների պահպանման հարցում ամենաճիշտ ճանապարհը հայեցի դաստիարակությունն է: Թեման արդիական է, որովհետև այն հայրենաճանաչության, նրա կարևորության, արժեքների ու վերաբերմունքի ուսուցման նախապայմաններից է

Առաջարկություններս կիրառել և դիտարկել եմ մասնագիտական գործունեության ընթացքում թիրախային տարբեր խմբերում: Ես գտնում եմ, որ հայրենիքը ճանաչելու և բացահայտելու համար շատ կարևոր են էքսկուրսիաները և արշավները, ինչը կլինի մշակութային կարողունակության ու նաև բոլոր կարողունակությունների տարբեր ենթակետերում առաջադրված պահանջների լուծումը: Արդյունքում երեխան կճանաչի հայկական և մարդկային քաղաքակրթությունների մշակույթը և ձեռք կբերի Հայաստանի պատմության մասին իմացություն, նրա մոտ կարժևորվի սեփական ինքնությունը և կձևավորվի մշակութային գրագիտություն և ճաշակ:

Չետագոտության նպատակը. ուսումնասիրել սաների հայրենաճանաչության ձևավորման առանձնահատկությունները և ստեղծել կրթադաստիարակչական նոր և ինքնատիպ միջավայր, որտեղ ազգ-ընտանիք գաղափարախոսության պայմաններում կձևավորվի իր ունակությունների համապատասխան կրթություն և կարողություններ ձեռք բերած, հայրենաճանաչ ու հայրենատեր, բարեկիրթ և առաքինի, իր և «մենքի» համար պատասխանատու քաղաքացի:

Չետագոտության խնդիրները.

1. Ներկայացնել սաների հայրենաճանաչության ձևավորումը
2. Դիտարկել հայրենաճանաչության դաստիարակման մեթոդական նյութերը

1. Սաների հայրենաճանաչության ձևավորման կարևորությունը

Այսօր հայրենասիրական դաստիարակությունը մեր երկրի հիմնական նպատակներից մեկն է: Ցավոք 44-օրյա պատերազմը ցավալի ազդակ էր մեր երեխաներին նախապատրաստել նմանօրինակ իրավիճակներին դիմակայելուն: Ստեղծել դասընթացներ, որոնք կզարգացնեն երեխաների մոտ հետաքրքրություն հայերնիքին և հայրենասիրության հանդեպ: Ակնհայտ է դարձել, որ մեր երկրում տիրող այժմյան քաոսի հիմնական պատճառն այսօրվա երիտասարդների մեծամասնության մոտ հայրենիքի հանդեպ անտարբերությունն է, նրանք գրեթե չեն մտածում բարոյական սկզբունքների մասին, չեն հարգում իրենց հայրենիքի պատմությունը և գրեթե չեն մտածում երկրի ներկայի մասին: Ես գտնում եմ, որ որպես հայրենասեր մարդ առաջին հերթին ձևավորվում են ընտանիքում, այնուհետև ուսումնական հաստատություններում, որտեղ սովորեցնում են անվերապահորեն սիրել իր հողն ու ջուրը, մայրենի լեզուն, ինչը հայրենասիրության առաջին նախապայմանն է ...այս նպատակով ուզում եմ մեջբերել Յու. Ամիրջանյանի, Ա.Սահակյանի մանկավարժություն ուսումնական ձեռնարկից մի հատված, որտեղ նշվում է հետևյալ միտքը. << Ցանկացած մարդու համար իր հայրենիքն սկսվում է իր տնից, իր բակից, իր այգուց: Հայրենիքն սկսվում է իր երկրի մի թիզ հողից, մի կում ջրից, մի հանդամասից, մի կտոր երկնքից: Եվ ամենակարևորը՝ իր մայրենի լեզվից: Եթե այս ամենը մարդը չի հասկանում, ապա <հայրենիք> հասկացությունը նրա համար կդառնա ինչ-որ անորոշություն>> [1.,348 էջ]:

Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության նպատակն է երեխայի հոգում սեր սերմանել բնության, տան և ընտանիքի, երկրի պատմության և մշակույթի հանդեպ, հասյական ովքեր են հայրենակիցները և ճանաչել մեր ազգը: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների մեջ հայրենասիրական զգացմունքների դաստիարակումը բարոյական դաստիարակության խնդիրներից է, որը ներառում է սիրո դաստիարակությունը սիրելիների, մանկապարտեզի, հայրենի քաղաքի / գյուղի / և հայրենի երկրի նկատմամբ: Հայրենասիրական զգացմունքները դրվում են կոնկրետ սոցիալ-մշակութային միջավայրում գտնվող մարդու կյանքի և լինելու գործընթացում: Ծննդյան պահից մարդիկ բնազդաբար, բնականաբար և աննկատ կերպով ընտելանում են իրենց միջավայրին, իրենց երկրի բնությանը,

մշակույթին, իրենց ժողովրդի կյանքին: Պետք է նկատի ունենալ, որ նախադպրոցականը հուզականորեն է ընկալում իրեն շրջապատող իրականությունը, հետևաբար հայրենասիրական զգացմունքները հայրենի քաղաքի, հայրենի երկրի նկատմամբ դրսևորվում են հիացմունքի զգացումով իր քաղաքի, իր երկրի հանդեպ:

Որպեսզի երեխաները սիրեն իրենց հայրենիքը, քաղաքը, գյուղը, պետք է նրանց ցույց տանք գրավիչ կողմից: Նրանց քաղաքացիական դիրքորոշման և հայրենասիրության ձևավորումն ի վերջո կախված է նրանից, թե ինչպես կհայտնվի հայրենի քաղաքը նախադպրոցական տարիքի երեխայի առջև, ինչ հույզեր ու ապրումներ կառաջացնի, որքանով կհարստացնի երեխայի երևակայությունը: Սկսելով այս գործը՝ որպես դաստիարակ, ես առաջին հերթին պետք է ինքս լինեմ հայրենասեր, սիրեմ և լիարժեք ճանաչեմ իմ հայրենիքը, իմ քաղաքը, որպեսզի կարողանամ երեխայի մեջ սեր սերմանել դեպի հայրենի հողը: Ես իմ առջև նպատակ եմ դրել՝ կրթել երեխաներին հարազատ հողին, մշակույթին ծանոթանալու միջոցով, ուզում եմ դաստիարակել մեր երկրին պիտանի մարդիկ, ովքեր կգնահատեն, կարժևորեն և որպես հայրենասեր մարդիք այլ վերաբերմունք կունենան հայրենիքի հանդեպ: Հայրենիքի զգացումը երեխայի մեջ սկսվում է ընտանիքի անդամների հետ հարաբերություններից: Սրանք այն արմատներն են, որոնք նրան կապում են իր տան և անմիջական միջավայրի հետ: Մեծ նշանակություն ունի նախադպրոցականներին ծանոթացնել պատմական, մշակութային, ազգային, աշխարհագրական ինքնատիպությանը: Որպեսզի երեխան կարողանա գիտակցել ինքն իրեն, պետք է ծանոթանա հայրենի քաղաքին, նրա տեսարժան վայրերին: Երկրի հզորությունը նրա քաղաքացիական համայնքի մեջ է, դեռ վաղ մանկությունից պետք է սկսել երեխայի մեջ հայրենիքի նկատմամբ հարգանք ու սեր սերմանել: Ճիշտ ժամանակին նախադպրոցականների գրագետ, բարոյական և հայրենասիրական դաստիարակությունը կօգնի մեծացնել այնպիսի սերունդ, ովքեր անտարբեր չեն լինի իրենց հայրենի երկրի պատմության, նրա մշակույթի, ավանդույթների և իդեալների նկատմամբ: Ազգային արժեքները և հայրենասիրական գաղափարը մարդն ամբողջովին ընկալում է ողջ կյանքի ընթացքում՝ հայեցի դաստիարակության շնորհիվ: Հայրենաճանաչության կարևոր խնդիրն ազգային պահպանումն է, ինչը պետք է սկսել հենց վաղ մանկության տարիքից:

Մանկապարտեզում, այնուհետև դպրոցում և համալսարանում համակարգված և նպատակաուղղված աշխատանքի միջոցով հնարավոր է երեխաների մոտ ձևավորել ճիշտ, հարգալից քաղաքացիական վերաբերմունք հայրենիքի նկատմամբ, հանդուրժողականություն միմյանց նկատմամբ, սեր և հարգանք ծնողների նկատմամբ: Երեխայի մեջ հայրենասիրություն դաստիարակել առանց հարազատ մշակույթին ծանոթացնելու պարզապես չի ստացվի: Բարոյական դաստիարակության համար մեծ նշանակություն ունի գիտակցված հետաքրքրությունը սեփական ժողովրդի ինքնության հանդեպ: Երեխայի մշակութային անհատականության «մշակումը տեղի է ունենում աստիճանաբար. այն սկսվում է ինչ-որ բանի նկատմամբ հասարակ հետաքրքրությամբ, միայն դրանից հետո՝ ինքն իրեն մասնակցելու ըմբռնումով և ցանկությամբ: Նախադպրոցականների հետ հայրենասիրական դաստիարակության ժամանակ պետք է հաշվի առնվի երեխայի հոգեկանի առանձնահատկությունները՝ կարճաժամկետ ուշադրություն, հետաքրքրություն, ամեն ինչի նկատմամբ բարձր հուզական ներգրավվածություն: Մեթոդաբանական մշակումների մեծ մասը, որոնք կիրառվում են նախադպրոցական հաստատություններում, հիմնված են դրա վրա: Երեխաներին պետք է պատմել մեր անցյալի կարևորագույն իրադարձությունների մասին, թե ինչ սխրագործություններ են կատարել իրենց 7 պապերն ու նախապապերը հանուն հայրենիքի պահպանման, որքան անձնուրաց են պաշտպանել իրենց հայրենի հողը մարտերում և որքան ազնվորեն են աշխատել նրա համար: Պետք է, որ երեխաները հպարտանան, որ իրենք այդ հրաշալի ժողովրդի մի մասն են, և որ նրանց ընտանիքներն անմիջականորեն ներգրավված են երկրի պատմության կերտման մեջ: Նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում հայրենասիրական դաստիարակության հետևյալ ձևերը թույլ են տալիս երեխաներին զարգացնել բարոյական և հայրենասիրական զգացմունքներ.

- Դաստիարակի պատմությունը հայրենի հողի / քաղաքի կամ գյուղի /մասին:
- Էքսկուրսիա դեպի տեղական պատմության թանգարան:
- Այցելություն տեսարժան վայրեր:
- Հանդիպում պատերազմի և աշխատանքի վետերանների հետ:

- Հայրենիքի պաշտպանների մասին պատմվածքներ կարդալը:
- Հարցազրույց հարց ու պատասխանի տեսքով:
- Հայրենիքի մասին բանաստեղծությունների, ասացվածքների սովորում:
- Լսելով ժողովրդական երաժշտություն, սովորելով երգեր Հայրենիքի մասին:
- Թեմատիկ բանահյուսական ցերեկույթ:
- Տեղական արհեստների հետ կապված արհեստների պատրաստում:
- Ճանաչություն հայ մեծագույն հեղինակների և նրանց աշխատությունների հետ՝ հայրենաճանաչության և հայրենասիրության թեմայով. այսպես օրինակ Հայրենաճանաչության, հայրենասիրության, մարդասիրության, լավի, բարու, պարկեշտի ու ազնվության օրինակներն անսպառ են թումանյանական պոեզիայում:

Դաստիարակի խնդիրն է երեխային շրջապատող աշխարհայացքում ստեղծել ճիշտ հաջորդականություն՝ նրա մտքում հնարավոր շփոթմունքից խուսափելու համար: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության վերաբերյալ մեթոդական գրականության մեջ կարելի է գտնել այս աշխատանքի կազմակերպման տարբեր սցենարներ: Եվ թող մեր երեխաները սովորեն հավատալ իրենց, հարգել իրենց սիրելիներին, պաշտպանել իրենց հայրենի բնությունը և հպարտանալ իրենց սիրելի հայրենիքով:

2. Հայրենաճանաչության դաստիարակման մեթոդական նյութերը

Այսօր, առավել քան երբևէ, արդիական են երիտասարդ քաղաքացիների շրջանում ազգի պատմական հիշողության վերակենդանացման, հայրենիքի հանդեպ արժեքային վերաբերմունքի և սիրո ձևավորման խնդիրները: Հայրենասիրական դաստիարակության կազմակերպումը ուսումնական գործընթացի կարևոր բաղադրիչ է, որի օժանդակությունն ու գործիքը մեթոդական աշխատանքն է: Նախադպրոցականների հայրենասիրական դաստիարակության խնդիրները.

- բնության և բոլոր կենդանի էակների նկատմամբ զգույշ վերաբերմունքի ձևավորում.
- աշխատանքի նկատմամբ հարգանքի կրթություն.
- հետաքրքրության զարգացում հայկական ավանդույթների և արհեստների նկատմամբ.
- գիտակցական վերաբերմունք ձևավորել հայրենիքի զգացողությունն ամուր պահելու առումով
- մարդու իրավունքների մասին տարրական գիտելիքների ձևավորում.
- Հայաստանի քաղաքների մասին պատկերացումների ընդլայնում.
- երեխաների ծանոթությունը պետության խորհրդանիշերին / զինանշան, դրոշ, օրհներգ /.
- զարգացնել պատասխանատվության զգացում և հպարտություն երկրի ձեռքբերումներով.
- հանդուրժողականության ձևավորում, հարգանքի զգացում այլ ժողովուրդների, նրանց ավանդույթների նկատմամբ.

Այս խնդիրները լուծվում են երեխաների գործունեության բոլոր տեսակներում՝ խմբասենյակում, խաղերում, աշխատանքի մեջ, առօրյա կյանքում, որոնք երեխայի մեջ ձևավորում են և՛ հայրենասիրական զգացմունքները, և՛ նրա հարաբերությունները մեծահասակների ու հասակակիցների հետ: Այս ամենն օգնում

Է գտնել ճանապարհի հասկանալու սիրելիներին, տեսնելու և ընդունելու շրջապատող աշխարհը:

Քաղաքացի, հայրենասեր լինելը շատ կարևոր է: Ուստի հայրենիքի հանդեպ սիրո դաստիարակությունը, հայրենիքի հանդեպ հպարտությունը պետք է զուգակցվի այլ ժողովուրդների մշակույթի, յուրաքանչյուր մարդու նկատմամբ անհատապես, անկախ մաշկի գույնից և կրոնից, բարյացակամ վերաբերմունք ձևավորելու հետ: Իհարկե, մարդկային վերաբերմունք տարբեր ազգերի մարդկանց նկատմամբ երեխայի մոտ ստեղծվում է հիմնականում ծնողների, ուսուցիչների, մեծահասակների ազդեցության տակ, ովքեր նրա կողքին են: Մանկապարտեզում ես աջակցում և ուղղորդում եմ երեխայի հետաքրքրությունը այլ ազգի մարդկանց նկատմամբ: Երեխաներին պատմում եմ, թե որտեղ է ապրում յուրաքանչյուր ժողովուրդ՝ տարածքային առումով, բնության յուրահատկության և բնակլիմայական պայմանների մասին, որոնցից կախված է նրա ապրելակերպը, աշխատանքի բնույթը և այլն: Ներկայումս այս աշխատանքը արդիական է և հատկապես դժվար, պահանջում է մեծ նրբանկատություն և համբերություն:

Իմ պատկերացմամբ այժմյան երիտասարդ ընտանիքներում հայրենասիրության դաստիարակության հարցերը կարևոր չեն համարվում և հաճախ միայն տարակուսանք են առաջացնում: Այդ պատճառով իմ աշխատանքի հիմնական գաղափարը ուսուցիչների և ծնողների ջանքերը համախմբելն է, որպեսզի երեխաների մեջ ձևավորվի պատկերացումներ տան, ծնողների, այն վայրի մասին, որտեղ նա ծնվել է, այն ամենի մասին, ինչն իրեն շրջապատում է և այն, ինչը կոչվում է փոքր հայրենիք: Սխալ է կարծել, թե սեր սերմանելով ընտանիքի հանդեպ՝ մենք արդեն սեր ենք սերմանում հայրենիքի հանդեպ: Ցավոք, լինում են դեպքեր, երբ սեփական տան հանդեպ նվիրվածությունը համակցված է երկրի ճակատագրի նկատմամբ անտարբերության, երբեմն նույնիսկ դավաճանության հետ: Ուստի կարևոր է, որ երեխաները հնարավորինս շուտ տեսնեն իրենց ընտանիքի՝ քաղաքացիական դեմքը, ծանոթանալ, թե ինչու են իրենց պապերն ու տատիկները մեղալներ ստացել, ճանաչել հայտնի նախնիների և այլն: Ցանկացած մարդ, քաղաք, նույնիսկ փոքրիկ գյուղ յուրահատուկ է: Յուրաքանչյուր վայր ունի իր բնույթը, ավանդույթներն ու ապրելակերպը: Համապատասխան նյութի ընտրությունը թույլ է

տալիս նախադպրոցականներին պատկերացում կազմել այն մասին, թե ինչով է հայտնի իր հայրենի երկիրը:

Հայրենասիրական դաստիարակության մեջ մեծերի, հատկապես մտերիմ մարդկանց օրինակը մեծ նշանակություն ունի: Ընտանիքի ավագ անդամների / պապիկների և տատիկների, Հայրենական մեծ պատերազմի մասնակիցների, նրանց առաջնագծի և աշխատանքային սխրանքների / կյանքից կոնկրետ փաստերի հիման վրա անհրաժեշտ է երեխաների մեջ սերմանել այնպիսի կարևոր հասկացություններ, ինչպիսիք են պարտքը հայրենիքի հանդեպ, «սեր հայրենիքի հանդեպ, «ատելություն թշնամու հանդեպ, «աշխատանքային սխրանք և այլն: Շատ կարևոր է երեխային հասցնել այն ըմբռնմանը, որ ամեն ինչից առավել սերն է դեպի հայրենիքը, որ մեր նախնիները դժվար ճանապարհով են կերտել մեր երկիրը, ինչը պետք է սրբորեն պահպանել: Երեխաները պետք է ճանաչեն մեր հերոսներին, ովքեր իրենց կյանքը տվել են հանուն մարդկանց երջանկության և խաղաղության ու նրանց անունները հավերժացել են քաղաքների, փողոցների, հրապարակների անուններով, նրանց պատվին կանգնեցվել են հուշարձաններ: Նախադպրոցական տարիքի երեխային բնորոշ են կարճաժամկետ հետաքրքրությունները, անկայուն ուշադրությունը, հոգնածությունը: Երեխաների ուշադրությունը զարգացնելու նպատակով անհրաժեշտ է պահպանել երկարաժամկետ հետքրքրություն և պարապմունքները համատեղել մեկ թեմայում մայրենի լեզվով և բնությանը, երաժշտությանը, տեսողական գործունեությանը ծանոթանալուն: Երեխաների տարիքային առանձնահատկությունները հաշվի առնելով անհրաժեշտ է կիրառել խաղային տեխնիկա, ինչը կարևոր է ինչպես երեխաների ճանաչողական ակտիվությունը բարձրացնելու, այնպես էլ պարապմունքների համար հուզական մթնոլորտ ստեղծելու համար: Քանի որ նախադպրոցական տարիքի երեխաներին բնորոշ է տեսողական փոխաբերական մտածողությունը, առօրյա կյանքին, ավանդույթներին, առանձին պատմական պահերին ծանոթացնելու նպատակով անհրաժեշտ է օգտագործել ոչ միայն գեղարվեստական գրականություն, նկարազարդումներ և այլն, այլ նաև «կենդանի» տեսողական առարկաներ և կյուբեր (ազգային տարազներ, հևաոճ կահույք, սպասք, գործիքներ և այլն): «Առօրյա կյանքը» չափազանց արդյունավետ է 11 երեխաներին հեքիաթներին, ժողովրդական արիեստներին, կենցաղային հևաոճ իրերին ծանոթացնելու համար, այդ պատճառով ցանկալի է այցելություններ

թանգարաններ, ինչպես նաև մանկապարտեզում հատուկ հարմարությունների կազմակերպում, որտեղ երեխայի համար առաջին հնարավորությունն է բացվում ներթափանցել իր հայրենի հողի պատմության մեջ: Երեխաների բարոյական և հայրենասիրական դաստիարակության պարագայում շատ կարևոր է ծնողների հետ սերտ հարաբերությունները: Սեփական ընտանիքի պատմությանը շոշափելը երեխայի մոտ ուժեղ հույզեր է առաջացնում և ստիպում է կարեկցել, ուշադիր լինել անցյալի հիշողության, պատմական արմատների նկատմամբ: Այստեղ ուզում եմ մեջբերել Յու.Ամիրջանյանի, Ա.Սահակյանի մանկավարժություն ուսումնական ձեռնարկում նշվում է հետևյալը. << Ուսուցիչները, ծնողները պարտավոր են ձևավորել երեխաների հայրենասիրական զգացմունքներ: Պարտավոր են նրանց մեջ սերմանել հոգատար վերաբերմունք հայրենիքի պատմության, մշակույթի, հայրենիքում ապրող հարազատ ժողովրդի, ազգի ավանդույթների, սովորույթների նկատմամբ: Անկախ տարիքից, հասարակության բոլոր անդամների մեջ պետք է սեր դաստիարակել հարազատ վայրերի, իրենց գյուղի, ավանի, քաղաքի, հայրենի բնաշխարհի նկատմամբ: Դաստիարակել հայրենիքը պաշտպանելու պատրաստակամություն, փաստացի օրինակներով երեխաների մեջ ամրապնդել սերը ժողովրդի նկատմամբ>>[1.,348]: Այս հարցում ծնողների հետ փոխգործակցությունը նպաստում է ավանդույթների նկատմամբ զգույշ վերաբերմունքին, ուղղահայաց ընտանեկան կապերի պահպանմանը:

Եզրակացություն

Ես եկել եմ այն եզրահանգման, որ մանկապարտեզի սաների հայրենասիրական զգացմունքների դաստիարակությունը բարդ գործընթաց է, նպատակին հասնելու համար պետք է հնարավորություն ընձեռել, որպեսզի երեխաները շրջագայեն Հայաստանի տարբեր վայրերով՝ հայրենիքը ճանաչելու, սիրելու, գնահատելու և հետագայում պաշտպանելու նպատակով: Պետք է հնարավորություն տանք երեխաներին տեսնելու սեփական հայրենիքի գեղեցկությունն ու հիանալ դրանով: Երեխաների մոտ հայրենասիրական դաստիարակության ձևավորումը տեղի է ունենում կյանքի, կրթության և դաստիարակության օբյեկտիվ պայմանների, տարբեր աշխատանքների գործընթացում, ինչն արդյունավետորեն կիրականացվի որպես մանկավարժական ամբողջական գործընթաց, որը համապատասխանում է Համընդհանուր բարոյականության նորմեր, երեխայի ողջ կյանքի կազմակերպում՝ հաշվի առնելով նրա տարիքը և անհատական հատկանիշները: Ուստի դաստիարակչական աշխատանքը պետք է ներառի հայրենասիրական գաղափարներ, իրականացվի տարբեր ու արդյունավետ ձևերով՝ բովանդակալից և պատշաճ զգացմունքային հարստությամբ: Կրթական և խաղային գործունեության հայրենասիրական բովանդակության հարստությունը, պարապմունքներից դուրս գործունեության բազմազանությունը, ընտանիքում ապրելակերպը երեխաների հայրենասիրության ձևավորման հիմնական ու կարևորագույն աղբյուրներն են: Հայրենասիրական դաստիարակության համար որոշիչ նշանակություն ունի դրական բարոյական փորձը, առանձնահատուկ նշանակություն, ինչի կուտակման համար երեխաների հաղորդակցությունն ու համատեղ գործունեությունը շատ կարևոր է:

Առաջարկություն.

1. Երեխաների հետ դերային խաղերի միջոցով վերափմաստավորել Հայոց պատմության փառահեղ դարաշրջանները

2. Ուշադրություն դարձնել գրականությանը և սեր մտցնել հայրենասիրության ու հայրենաճանաչության մեջ մեծ ավանդ ունեցած հեղինակների ստղծագործություններին

3. Հնարավորությունն ընձեռել երեխաներին շրջագայելու Հայաստանի տարբեր վայրերով՝ հայրենիքը ճանաչելու և բացահայտելու նպատակով , ինչի շնորհիվ մենք կստանանք հետևյալ պատկերը.

1. Ստացված տպավորությունների մասին արտահայտվում է.

2. Ժամանակը ճիշտ է կառավարում.

3. Հասկանում է՞ով է ինքը

4. Ձևավորվում է որպես հայ

5. Դիտարկում է բնագիտական երևույթները, ճանաչում բնությունը,մտածում միջավայրի պահպանության մասին

Ամենակարևորը, վերջնարդյունքում ունենում ենք ազգային նյութական և ոչ նյութական ժառանգությունը ճանաչող,ազգայինը առժևորող, հայրենասեր և օրինակելի քաղաքացի: Նախադպրոցական տարիքի երեխաների հայրենասիրական դաստիարակության արդյունավետությունը մեծապես կախված է նախադպրոցական հաստատության և ընտանիքի համակարգված աշխատանքից,ինչը պետք է իրականացվեն զուգահեռաբար՝ լրացնելով միմյանց:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ամիրջանյան Յու.Ա., Սահակյան Ա.Ս., Մանկավարժություն, Եր., 2005, էջ 456:
2. Ղուկասյան Ա. Հայոց պատմությունը 6-7-րդ դասարաններում: Ուսուցչի ձեռնարկ, Երևան, 2007.էջ 86